

Täysistunto

Torstai 9.9.2021 klo 16.01—18.33

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä sekä siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 101/2021 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 18. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Tähänkin lähetekeskustelussa varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Leppä. — Näkyykö? Ei näy. — Mennään suoraan edustajien puheenvuoroihin. Edustaja Elomaa.

Keskustelu

17.37 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! On kannatettava asia, että EU-lainsäädännön tasolla pyritään panostamaan eläinkaupan, eläinten rekisteröinnin ja tunnistamisen ja eläinkuljetusten valvontaan. Eläinterveyttä koskevan säännösten yhdenmukaistaminen on tärkeä asia, koska eläimiä liikkuu tiuhaan tahtiin jäsenmaiden rajojen yli.

Toivoisin, että jokainen EU-maa kiinnittäisi eläinten rekisteröintiin ja jäljittämiseen mahdollisimman paljon huomiota. Lähtötilanteissa on varmasti suuria maakohtaisia eroja, ja toivonkin, että nyt tehtävien uudistusten myötä asiat ottaisivat suuria harppauksia eteenpäin erityisesti niissä valtioissa, joissa eläinten hyvinvointia koskeva sääntely on ollut aiemmin löyhää. EU-tason asetus jättää tässä asiassa laajan kansallisen liikkumavaran, joten lopputulos on riippuvainen jäsenvaltioiden toimista.

Pidän hyvänä asiana, että laissa säädetään eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä myös lemmikkieläinten hyvinvoinnin varmistamiseksi. Rekisteröinnin avulla lisätään eläintenpidon vastuullisuutta sekä edistetään eläinten oikeuksia. Tämä on tärkeää, koska välillä tuntuu, että ihmisiltä unohtuu se tosiasia, että kyse on elävistä olennoista, ei esineistä. Lisäksi löytöeläinten palauttaminen omistajilleen helpottuu rekisteröinnin ja merkitsemisen myötä. Myös viranomaistahojen yhteistyön ja tehtävien selkeyttäminen on hyvä uudistus.

Eläinten laitton kuljetus maiden rajojen yli Euroopan unionissa on valitettavan yleistä, ja voidaan puhua todella suuren mittakaavan ongelmasta. Eläinten laitton kauppa ja salakuljettaminen ovat yksi keskeisiä järjestäytyneen rikollisuuden tulonlähteitä. Siinä toiminnassa pyyhitään härskisti pöytää EU:n eläinterveys säännöillä sekä kansallisilla laeilla. Osittain myös laittomiin eläinkuljetuksiin liittyvä toinen vakava ongelma on tautien leviäminen rajojen yli. Eläintautien leviäminen voi olla hyvin tuhoisaa ja johtaa laajoihin teuras-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 94/2021 vp

tuksiin, joilla on tietysti armottomat taloudelliset seuraamukset. Emme tosiaan halua moista Suomeen.

Esityksessä Tullille ehdotetaan säädettäväksi toimivalta valvoa eläinten tunnistamisen ja rekisteröinnin noudattamista EU:n sisärajoilla. Tulli valvoisi myös, että eläinten tunnistus- ja siirtoasiakirjat olisivat kunnossa niiden liikkeessa jäsenvaltioiden rajojen yli. Korvaani särähtää erityisesti seuraava lause: ”Tullin valvonta tapahtuisi sen resurssien puitteissa ja muun sisämarkkinaavalvonnan yhteydessä, eikä ehdotus aiheuttaisi Tullille lisäkustannuksia.”

Arvoisa puhemies! Kysyisin, jos tuolla olisi ministeri paikalla, mikä tämä oletus on. Valvonnan piiriin lisätään esityksen mukaan uusia toimijoita, kuten kaupallisesti koiria, kissoja tai frettejä jäsenvaltioiden välillä kuljettavat tahot. Eikö tämäkin jo itsessään lisää Tullin jo entuudestaan liian suurta tehtävätaakkaa? Jotta tämän hallituksen esityksen sisällön ja EU:n eläinterveys säännösten mukaiset tavoitteet voidaan täyttää, on välttämätöntä, että Tullille kohdennetaan lisää resursseja.

Katselin Tullin menokehysiä, ja valitettava tosiasia on, että sielläkin ollaan todennäköisesti leikkurin alla. Myös pidemmällä aikavälillä säästöpaineeet ovat aiheuttaneet haasteita Tullin toiminnalle, ja henkilöstön määrää on karsittu reilusti. Samanaikaisesti rajaliikenteen haasteet kasvavat. Esimerkiksi juuri eläinten salakuljetukset työllistävät aiempaa enemmän, varsinkin koirien. Ja tietysti paisuvat myös haasteet huumausaineiden ja laittomien elintarvikkeiden osalta.

Arvoisa hallitus, Suomen tullin on kyettävä vastaamaan näihin haasteisiin, eikä se ole mahdollista, jos te leikkaatte jatkuvasti rajavalvonnan ja tarkastustoiminnan resursseja. Kansalaisille ja meille perussuomalaisille rajaturvallisuus on tärkeä asia, pitää satsata siihen. Mitä tulee Tullin toimintaan eläinten kuljetusten valvonnan osalta, rahoitusta on lisättävä, jotta eläimiin liittyvät väärinkäytökset saataisiin kuriin. Ei niitä laittomasti maahan tulleita eläimiä enää kaupunkien lähiöistä ja metsäpirteistä löydä. Sieltä niitä on vaikea jäljittää, joten olisi tarve puuttua jo heti rajalla.

Arvoisa puhemies! Näin lopuksi: Myös niin sanottujen tunnistamattomien eläinten, kuten esimerkiksi lemmikkiminipossujen, kohdalla pelisäännöt ovat epäselvät. Jos esimerkiksi tiedetään, että minipossu kärsii räikeistä väärinkäytöksistä, ei sitä niin vain voi mennä sieltä kotoa pelastamaan, koska se on tunnistamaton eläin. Tiedän, että hallituspuolueissa on runsaasti eläinten asioita arvostavia edustajia, joten vetoan nyt teihin: luokaa ministereille painetta tehostaa varsinkin Tullin toimintaa myös eläimiin kohdistuvan valvonnan osalta lisäämällä resursseja. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Pitko.

17.43 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys laiksi eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä sekä siihen liittyviksi laeiksi on tärkeä askel kohti sitä lemmikkieläinten pakollista rekisteröintiä, mihin aika laaja yhteinen tahto on ollut jo pitkään.

Tämä lemmikkieläinten rekisteröinti on tärkeä lääke sekä pentutehtailuun että laittomaan lemmikkien maahantuontiin. Koira- ja kissarekisteriä on todellakin odotettu pitkään. Hyvä, että saamme vihdoinkin tämän lainsäädännön eduskuntaan ja ministeri ja ministeriö pääsevät asetuksella näitä ottamaan sitten käyttöön.

Ongelmat ovat koirien ja kissojen osalta hieman erilaiset, joskin molemmat ovat Suomessa tällä hetkellä vakavia. Koirien osalta ongelma on pentutehtailu, jossa emokoirat jou-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 94/2021 vp

tuvat synnyttämään kohtuuttoman useita kertoja pienen elämänsä aikana, jota uhkaavat sairaudet ja myös huono elämä. Nämä koiranpennut saattavat olla sairaita ja huonokuntoisia, mutta niille löytyy ostajia ihan koko ajan. Suomessa tämä koronakriisi ja kotoilu ovat jopa vain vahvistaneet tätä ongelmaa. Pakollisen rekisteröinnin pitäisi auttaa siihen, kun taas lemmikkikissojen osalta ongelma on usein hallitsematon lisääntyminen ja tämmöisten puolivillien kissalaumojen eläminen huonoissa oloissa mutta myös kesäkissojen hylkääminen, ja myös näihin pakollinen rekisteri voi tuoda apua ja hillitä näitä ongelmia. Tämä rekisteröinti auttaa myös löytöeläinten löytämistä nopeammin omaan kotiinsa, se on siksikin tärkeää, ja myös resursseja säästetään siinä, että koirien ja kissojen ei tarvitse odotella näissä löytöeläinkodeissa niin pitkään omistajaansa.

Kotieläinten suojelemiseksi on tässä nykyisessä lainsäädännössä, ja muussakin lainsäädännössä, esteitä. Poliisien ja viranomaisten vähäiset resurssit estävät monestikin näihin tilanteisiin puuttumisen, mutta onneksi näihin viranomaisten resursseihin on edellisestä puheenvuorosta poiketen itse asiassa lisätty rahaa ja tässäkin budjettiriihessä on tulossa, ja toivon, että myös eläimet saavat sitä kautta suojaa. Yksi ongelmista on se, että esimerkiksi poliisien on vaikea tehdä kotikäyntejä, vaikka epäiltäisiinkin jotain lievää eläinsuojelurikosta, koska koteja suojaa kotirauha eikä sinne täten voi mennä. Täytyy epäillä vakavaa rikosta, jotta sisälle voi sitten mennä. Mutta hyvä, että tämä on nyt täällä, tämä on yksi askel oikeaan suuntaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kärnä.

17.46 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa herra puhemies! Olisin kiittänyt hallitusta ja ministeri Leppää tästä erinomaisesta esityksestä. Tässä on tuotu kahdessa edeltävässä puheenvuorossa hyvin esille niitä ongelmia, joita tämä esitys nyt sitten korjaa. Pentutehtailu on valitettavan suuri ongelma tässä maassa, valitettavan suuri ongelma, ja tuottaa lopulta sitten yleensä sairaita koirayksilöitä. Toivon, että tällä esityksellä tähän päästään käsiksi, kuten myös totta kai tähän eläinten laittomaan maahantuontiin. Olen siitäkin huolissani, että sieltä voi tulla vaikka minkälaisia eläintauteja näiden eläinten mukana, kun ne tunnistamatta Suomeen tuodaan. Ja sitten on jopa mahdollisuus tällaiseen zoonoosiin, että ulkomailta tuodun koiran mukana tai kissan mukana tullut virus pääsisi sitten leviämään ihmiseen. Nämäkin seikat on otettava äärimmäisen vakavasti.

Kuten edustaja Pitko tuossa, myös itse haluan hivenen oikaista edustaja Elomaan käsitystä siitä, että hallitus olisi ollut leikkaamassa Tullin ja poliisin resursseja. Päinvastoin, siellä määrärahat ovat korkeammalla tasolla kuin vuosiin. Ja on ehdottoman tärkeää myös, että Rajavartiolaitoksen resurssit turvataan kaikilla rajoilla, ja myös se, että kun eläin ajoneuvoa pysäytettäessä havaitaan, niin se voidaan sitten tällaisen järjestelmän kautta myös tunnistaa.

Tätä huolta minimissuista en ole aikaisemmin potanut, mutta kun edustaja Elomaa tämän asian esille nosti, niin ainakin henkilökohtaisesti olen kyllä valmis edistämään myös minimissujen hyvinvointia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Hieno homma. — Edustaja Pirttilahti.

17.48 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa herra puhemies! Kiitos näistä... [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 94/2021 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Pirttilahti, mikrofoni.

No niin, nyt tulee ääni. Anteeksi! — Joo, arvoisa puhemies, todellakin kiitokset ministerille Lepälle ja ministeriölle tämän asian esille tuomisesta. Pääasiallinen tavoitehan tässä on ihmisten ja eläinten terveys ja eläinten hyvinvointi ja elintarviketurvallisuus. Eli pystytään jäljittämään, mistä päin eläimet ovat. Tämähän on ollut tuotantopuolella jo selvää, on menty jopa niin pitkälle esimerkiksi elintarviketuotannossa, että on hahmotettu se tila, missä tuotantoeläin on kasvanut ja mistä se tuote on tullut. Tämähän on erittäin tärkeää, että tähän nyt tulevaan lainsäädäntöön tullaan lisäämään sitten myös tämä lemmikkieläinrekisteri. Eli kuten tässä edustajat Pitko ja Kärnä juuri esille nostivatkin, esimerkiksi jos eläimet karkaavat, niin tiedetään, mistä päin niitä sitten haetaan, ja helpotetaan sitä. Mutta tärkeintä on puuttua tähän pentutehtailuun ja sitten myös tähän ulkomailta tulevien eläinten tuomiseen Suomeen.

Tässä on monia hyviä asioita, mitkä tämä laki tulee tuomaan. Toivon, että tämä käsitellään täällä hyvässä järjestyksessä ja nopeasti, että saadaan tämä laki voimaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Heinonen.

17.49 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Tämä hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä on tervetullut. Niin kuin tässä edustajakollegat ovat esille tuoneet, pentutehtailu on ajoittain kohtuullisen vakavakin ongelma, samoin myös laitton maahantuonti, joka tässä tapauksessa nyt rekistereiden kautta liittyy koira- ja kissakysymykseen. Tässäkin keskustelussa on noussut esille myös muita eläimiä, ja niitähän aika ajoin meidän Tullissa kiinni jää, ja toivotaan, että ne resurssit ovat myös siellä kunnossa.

Mutta kyllä itse haluan tässäkin keskustelussa antaa kiitosta edustaja Ritva Elomaaalle. Hän tekee määrätietoisesti kyllä työtä näissä eläinten hyvinvointikysymyksissä, nostaa tärkeitä asioita täällä keskustelussa esille. Nytkin tuossa pari lakialoitetta odottaa eduskunnan käsittelyyn tuloa, ja ne ovat sellaisia arjesta nousevia juttuja, joita edustaja Elomaa usein on eteenpäin viemässä. Nämäkin aloitteet, jotka nyt sitten koskevat eläinten hyvinvointia ja myös sitä, että kun ihmiset ovat kohdelleet eläimiä huonosti, niin näiden eläintenpitokieltojen ja muiden osalta pystyttäisiin tehokkaasti toimimaan ja turvaamaan näitä eläimiä, että ei vastaavaa pääse enää tapahtumaan, ovat sellaisia, joita edustajakollega Elomaa on hyvällä tavalla eteenpäin vienyt. Eli haluan kyllä ihan tässä eduskunnan pöytäkirjaankin kiitokset hänelle erityisesti antaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitoksia. — Ja edustaja Lundén.

17.51 Mikko Lundén ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Edustaja Heinosen hienoihin sanoihin kehuun edustaja Elomaata on helppo yhtyä. Minäkin allekirjoitan nämä kaikki.

Ehdotetussa laissa käytetään liikkumavaraa, jotta pitopaikkojen rekisteröinnit ja eläinten merkitsemistavat voisivat jatkua pitkälti nykyistä vastaavalla tavalla ja että muutkin kuin eläinterveyssäännösten mukaiset eläinten jäljitettävyyttä koskevat kansalliset toimenpiteet olisivat tarvittavissa määrin mahdollisia. Liikkumavaran käytöstä ja jäsenmaille salittujen poikkeusten soveltamisesta säädettäisiin tarkoituksena estää toimijoille koituvaa uutta hallinnollista taakkaa. Tämä on hyvä linja, ja tätä tulisi vahvistaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 94/2021 vp

Arvoisa puhemies! Muutenkin näen hyvänä sen, että kansallinen liikkumavara näkyy muiden muassa edelleen voimassa olevassa valvonnan viranomaisjärjestelmässä sekä viranomaisten välisessä tehtävänjaossa. Näin ollen tähän ei ole tulossa merkittäviä muutoksia. Kuitenkin ehdotuksen mukaan Tulli voisi uutena tehtävänä yhdessä aluehallintoviraston kanssa suorittaa eläinten tunnistamisen valvontaa EU:n sisärajoilla muun valvontansa yhteydessä. Minäkin pohdin sitä, riittävätkö Tullin resurssit, aivan kuten edustaja Elomaa, mutta kiitos hallituspuolueiden edustajille Kärnä ja Pitko, kun oikaisivat, että raha tulee riittämään varmasti. Lisäksi poliisi voisi eläinkuljetusten valvonnan yhteydessä valvoa, että eläimen mukana on sen tunnistusasiakirja silloin, kun lainsäädäntö sitä vaatii. Tämä voidaan nähdä positiivisena asiana nykytilanteeseen nähden.

Arvoisa herra puhemies! Tähän loppuun tahdon sanoa, että niin ikään hyvää esityksessä on se, että siinä on huomioitu erityisen hyvin porotalouden erityispiirteet, mistä olen itse varsin iloinen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt vielä kiitetty edustaja Elomaa.

17.52 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Ensin kiitän hallitusta ja ministeri Leppää siitä, että tämä esitys eläinten rekisteröinnistä ja tunnistamisesta vihdoinkin tulee tänne ja varmaan hyväksytään. Se on hieno asia, ja se on eteenpäin eläinten hyvinvoinnissa — siitä kiitos.

Pentutehtailu on todella räikeää, sitä tapahtuu myös meillä täällä Suomen sisällä, mutta ennen kaikkea ulkomailta tulee jopa muutaman viikon ikäisiä pentuja, ja ne voivat olla sairaita ja näin pois päin. Sanoin, että Tullin resursseja pitää lisätä, ja se on ihan hyvä, jos nyt poliisit ja Tulli saavat vähintään sen taloudellisen tilanteen, niin että se on edes sama, mutta nyt myös meidän turvallisuutemme ja meidän tulliresurssimme kaipaavat lisävoimia, ja toivoisin, että Tulliin ja poliiseille tulisi lisää resursseja ja myös määrärahoja lisää. Edustaja Kärnä sanoi, että päinvastoin, että ei ainakaan leikata. Se on hyvä, ettei leikata, mutta lisää tarvittaisiin. [Mikko Kärnä: Laitettiin lisää! — Mikko Lundén: Hyvä!] Tilanne on selainen.

Kissojen hylkääminen on ollut paljon esillä nyt, ja se on aivan järkyttävää. Kissapopulaatioita syntyy. Kissojen rekisteröinnin pitää sitten toteutua seuraavaksi, toivottavasti hyvin pian. Se, että tämä eläinten hyvinvointilaki siirtyy nyt jonnekin tuonne kevääseen, on hieman ongelmallista sen suhteen, kuinka pitkälle se menee. Sen piti jo viime hallituskauden lopulla toteutua, mutta näin ei tapahtunut, ja nyt on kulunut jo kaksi ja puoli vuotta. Toivottavasti se tulee ensi keväänä.

Kiitän näitä edustajia, jotka täällä salissa ovat. Myös eläinten asia on tärkeä asia, ja hienoa, että keskustelua syntyy.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.